CAREERINDIA

SET – 1

Series : GBM/C

ਕੋਡ ਨੰ. **226/1**

ਰੋਲ ਨੰਬਰ

Candidates must write the Code on the title page of the answer-book.

- ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਨਿਰੀਖਣ ਕਰ ਲਵੋ ਕਿ ਇਸ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਵਿਚ ਛਪੇ ਹੋਏ **8** ਪੰਨੇ ਹਨ ।
- ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਦੇ ਉੱਪਰ ਸੱਜੇ ਹੱਥ ਦਿੱਤੇ ਕੋਡ ਨੰ. ਨੂੰ ਪ੍ਰੀਖਿਆਰਥੀ ਉੱਤਰ ਪੁਸਤਿਕਾ ਦੇ ਮੁੱਖ ਪੰਨੇ ਤੇ ਜ਼ਰੂਰ ਲਿੱਖਣ ।
- ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਦੇਖ ਲਵੋ ਕਿ ਇਸ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ **30** ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹਨ ।
- **ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਉੱਤਰ ਲਿਖਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦਾ ਕ੍ਰਮਾਂਕ (ਸੀਰਿਅਲ ਨੰਬਰ) ਜ਼ਰੂਰ ਲਿੱਖੋ ।**
- ਇਸ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਦੇ ਲਈ15 ਮਿੰਟ ਦਾ ਸਮਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ । ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਸਵੇਰੇ 10.15 ਵਜੇ ਵੰਡੇ ਜਾਣਗੇ । 10.15 ਵਜੇ ਤੋਂ 10.30 ਵਜੇ ਤੱਕ ਪ੍ਰੀਖਿਆਰਥੀ ਕੇਵਲ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨਗੇ ਅਤੇ ਇਸ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਉਹ ਉੱਤਰ ਪੁਸਤਿਕਾ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਉੱਤਰ ਨਹੀਂ ਲਿਖਣਗੇ ।
- Please check that this question paper contains **8** printed pages.
- Code number given on the right hand side of the question paper should be written on the title page of the answer-book by the candidate.
- Please check that this question paper contains **30** questions.
- **Please write down the Serial Number of the question before attempting it.**
- 15 minute time has been allotted to read this question paper. The question paper will be distributed at 10.15 a.m. From 10.15 a.m. to 10.30 a.m., the students will read the question paper only and will not write any answer on the answer-book during this period.

www.careerindia.com

ਅਰਥਸ਼ਾਸਤ੍ਰ

(ਪੰਜਾਬੀ ਉਲਥਾ)

ECONOMICS

(Punjabi Version)

ਸਮਾਂ ਸੀਮਾਂ : 3 ਘੰਟੇ — *ਪੂਰਨ ਅੰਕ : 100*

Time allowed : 3 hours — *Maximum Marks : 100*

ਵਿਆਪਕ ਨਿਰਦੇਸ਼ :

(i) *ਦੋਹਾਂ ਖੰਡਾਂ ਦੇ **ਸਾਰੇ** ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ ।*

(ii) *ਹਰ ਇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਅੰਕ ਉਸਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ ।*

CAREERINDIA

(iii) *ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਸੰਖਿਆ* ***1*** *ਤੋਂ* ***5*** *ਅਤੇ* ***16*** *ਤੋਂ* ***20*** *ਬਹੁਤ ਛੋਟੇ ਉੱਤਰ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹਨ । ਹਰ ਇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ* ***1*** *ਅੰਕ ਹੈ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੋਂ ਹਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਉੱਤਰ ਕੇਵਲ ਇਕ ਵਾਕ ਵਿਚ ਦਿਓ ।*

(iv) *ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਸੰਖਿਆ* ***6*** *ਤੋਂ* ***8*** *ਅਤੇ* ***21*** *ਤੋਂ* ***23*** *ਛੋਟੇ ਉੱਤਰ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹਨ । ਹਰ ਇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ* ***3*** *ਅੰਕ ਹਨ । ਹਰ ਇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਉੱਤਰ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ* ***60*** *ਸ਼ਬਦਾਂ ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ।*

(v) *ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਸੰਖਿਆ* ***9*** *ਤੋਂ* ***11*** *ਅਤੇ* ***24*** *ਤੋਂ* ***26*** *ਵੀ ਛੋਟੇ ਉੱਤਰ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹਨ । ਹਰ ਇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ* ***4*** *ਅੰਕ ਹਨ । ਹਰ ਇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਉੱਤਰ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ* ***70*** *ਸ਼ਬਦਾਂ ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ।*

(vi) *ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਸੰਖਿਆ* ***12*** *ਤੋਂ* ***15*** *ਅਤੇ* ***27*** *ਤੋਂ* ***30*** *ਵਿਆਖਿਆਤਮਕ ਉੱਤਰ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹਨ । ਹਰ ਇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ* ***6*** *ਅੰਕ ਹਨ । ਹਰ ਇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਉੱਤਰ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ* ***100*** *ਸ਼ਬਦਾਂ ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।*

(vii) *ਉੱਤਰ ਸੰਖੇਪ ਅਤੇ ਢੁਕਵੇਂ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੋ ਕਿ ਦਿੱਤੀ ਹੋਈ ਸੀਮਾ ਵਿੱਚ ਹੀ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ।*

ਖੰਡ – ਅ

(SECTION – A)

1. ਕਿਸੇ ਵਸਤੂ ਨੂੰ ਸਧਾਰਨ (ਨਾਰਮਲ) ਵਸਤੂ ਕਦੋਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ? **1**

2. ਜੇਕਰ ਕੁਲ ਸੰਪ੍ਰਾਪਤੀ (ਆਗਮ) TR, ਉਤਪਾਦਨ ਮਾਤਰਾ Q ਅਤੇ ਇਕਾਈਆਂ ਦੀ ਮਾਤਰਾ 'n' ਹੋਣ ਤਾਂ ਸੀਮਾਂਤ ਸੰਪ੍ਰਾਪਤੀ ਇਹ ਹੋਵੇਗੀ : (ਸਹੀ ਵਿਕਲਪ ਚੁਣੋ)

   (A) ਕੇਵਲ $TR_n - TR_{n-1}$

   (B) ਕੇਵਲ $\frac{\text{TR ਵਿਚ ਪਰਿਵਰਤਨ}}{\text{Q ਵਿਚ ਪਰਿਵਰਤਨ}}$

   (C) (A) ਅਤੇ (B) ਦੋਨੋਂ

   (D) ਉਪਰਲਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਨਹੀਂ । **1**

3. ਅਲਪ ਕਾਲਿਕ (ਥੋੜੇ ਸਮੇਂ ਦਾ) ਉਤਪਾਦਨ ਫ਼ਲਨ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਲਿਖੋ । **1**

www.careerindia.com

CAREERINDIA

4. ਇਸ ਵਿਚ ਖਰੀਦਾਰ (Buyers) ਅਤੇ ਵਿਕਰੇਤਾਵਾਂ ਦੀ ਵੱਡੀ ਸੰਖਿਆ ਹੁੰਦੀ ਹੈ : (ਸਹੀ ਵਿਕਲਪ ਚੁਣੋ) 1

(A) ਸਿਰਫ ਪੂਰਨ ਪ੍ਰਤਿਯੋਗਤਾ ਵਿਚ

(B) ਕੇਵਲ ਏਕਾਧਿਕਾਰਾਤਮਕ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗਿਤਾ ਵਿਚ

(C) (A) ਅਤੇ (B) ਦੋਨੋ ਵਿਚ

(D) ਅਲਪਧਿਕਾਰ ਵਿਚ

5. ਘਟੋ ਘਟ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਮਤ ਦੇ ਕੀ ਅਰਥ ਹਨ ? 1

6. ਕੇਂਦਰੀ ਸਮਸਿਆ "ਕਿਸ ਦੇ ਲਈ ਉਤਪਾਦਨ ਕੀਤਾ ਜਾਏ" ਸਮਝਾਓ। 3

ਜਾਂ

ਕੇਂਦਰੀ ਸਮਸਿਆ "ਕਿਵੇਂ ਉਤਪਾਦਨ ਕੀਤਾ ਜਾਏ" ਸਮਝਾਓ।

7. ਇਕ ਪ੍ਰਤਿਨਿਧਿਕ ਉਤਪਾਦਨ ਸੰਭਾਵਨਾ ਵਕਰ ਅਵਤਲ (concave) ਕਿਉਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ? ਸਮਝਾਓ। 3

8. ਜਦੋਂ ਇਕ ਵਸਤੂ ਦੀ ਕੀਮਤ 1 ਰੁ: ਪ੍ਰਤੀ ਇਕਾਈ ਤੋਂ ਵਧ ਕੇ 2 ਰੁ: ਪ੍ਰਤੀ ਇਕਾਈ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸਦੀ ਮੰਗ 100 ਇਕਾਇਆਂ ਤੋਂ ਘਟ ਕੇ 50 ਇਕਾਈਆਂ ਰਹਿ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਕੀਮਤ ਦੀ ਮੰਗ ਲੋਚ ਲੇਖਾ ਕਰੋ। 3

9. ਇਕ ਵਸਤੂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਨੂੰ ਪਰਭਾਵਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਚਾਰ ਕਾਰਕਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। 4

www.careerindia.com

CAREERINDIA

10. "ਸੀਮਾਂਤ ਲਾਗਤ ਅਤੇ ਸੀਮਾਂਤ ਆਗਮ (ਸੰਪ੍ਰਾਪਤੀ)" ਵਿਧੀ ਰਾਹੀਂ ਉਤਪਾਦਨ ਦਾ ਸੰਤੁਲਨ ਸਤਰ ਦੱਸੋ । ਆਪਣੇ ਉਤਰ ਦੇ ਲਈ ਕਾਰਨ ਲਿੱਖੋ : **4**

ਕੀਮਤ (₹)	**ਉਤਪਾਦਨ (ਇਕਾਈ)**	**ਕੁਲ ਲਾਗਤ (₹)**	**ਸੀਮਾਂਤ ਲਾਗਤ**
6	1	10	10
6	2	15	5
6	3	21	6
6	4	28	7
6	5	37	9

ਜਾਂ

ਪਰਿਵਰਤੀ ਅਨੁਪਾਤਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ ਦੇ ਤਿੰਨ ਪੜਾਵਾਂ (ਚਰਨਾਂ) ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰੋ । ਕਾਰਨ ਵੀ ਲਿੱਖੋ ।

ਪਰਿਵਰਤੀ ਲਾਗਤ (ਇਕਾਈ)	**ਕੁਲ ਉਤਪਾਦ (ਇਕਾਈ)**
1	3
2	7
3	10
4	12
5	11

www.careerindia.com

11. ਅਲਪਾਧਿਕਾਰ ਬਜਾਰ ਦੀ "ਕੁਝ ਫਰਮਾਂ" ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਨਤੀਜੇ ਸਮਝਾਓ । **4**

CAREERINDIA

12. ਇਕ ਉਪਭੋਗਤਾ ਸਿਰਫ ਦੋ ਵਸਤੂਆਂ X ਅਤੇ Y ਦਾ ਉਪਭੋਗ ਕਰਦਾ ਹੈ । ਉਪਯੋਗਿਤਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਉਪਭੋਗਤਾ ਸੰਤੁਲਨ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਸਮਝਾਓ । **6**

13. ਸਮਝਾਓ ਕਿਉਂ ਇਕ ਅਨਧਿਮਾਨ ਵਕਰ (a) ਖੱਬਿਓ ਸੱਜੇ ਹੇਠ ਵਲ ਨੂੰ ਢਲਵਾਂ ਅਤੇ (b) ਉੱਤਲ (convex) ਹੁੰਦਾ ਹੈ । **6**

ਜਾਂ

ਸੀਮਾਂਤ ਪ੍ਰਤਿਸਥਾਪਨ ਦਰ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਨਧਿਮਾਨ ਵਕਰ ਉਪਰ ਇਸਦਾ ਰਵਈਆ ਸਮਝਾਓ । ਇਕ ਸੰਖਿਆਤਮਕ ਉਦਾਹਰਣ ਦਿਓ । ਇਸ ਦੇ ਰਵਈਏ ਦਾ ਕਾਰਨ ਵੀ ਲਿੱਖੋ ।

14. ਇਕ ਆਦਮੀ ਕਿਰਾਏ ਤੇ ਥਾਂ ਲੈ ਕੇ ਪਰਚੂਨ ਵਪਾਰ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਦਾ ਹੈ । ਵਪਾਰ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਹੀ ਬਚਤ ਨੂੰ ਲਗਾਂਦਾ ਹੈ । ਵਪਾਰ ਦਾ ਇੰਤਜ਼ਾਮ ਵੀ ਆਪ ਹੀ ਕਰਦਾ ਹੈ । ਇਸ ਵਪਾਰ ਵਿਚ ਸਿਧੇ ਤੌਰਤੇ ਪਛਾਣ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸਪਸ਼ਟ ਲਾਗਤਾਂ ਅਤੇ ਲੁਪਤ (ਇਮ ਪਲਿਸਿਟ) ਲਾਗਤਾਂ ਦਸੋ । ਆਪਣੇ ਉੱਤਰ ਦੇ ਲਈ ਕਾਰਨ ਦੱਸੋ । **6**

15. ਸੰਤੁਲਨ ਬਜ਼ਾਰ ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਦਰ 14,000 ਰੁ: ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾ ਹੈ । ਇਸ ਨੂੰ ਘਟ ਸਮਝ ਦੇ ਸਰਕਾਰ ਘਟੋ ਘਟ ਮਜਦੂਰੀ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਨ 18,000 ਰੁ: ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾ ਕਰ ਦੇਂਦੀ ਹੈ । ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆਂ ਕਰੋ । ਰੇਖਾ ਚਿੱਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ । **6**

ਨੋਟ : ਹੇਠ ਲਿਖਿਆ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕੇਵਲ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਵਿਕਲਾਂਗ ਪ੍ਰੀਖਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਲਈ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਸੰਖਿਆ 15 ਦੇ ਥਾਂ ਬਦਲਵਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹੈ ।

ਘਟੋ ਘਟ ਮਜਦੂਰੀ ਦਰ ਦੇ ਸੰਤੁਲਨ ਬਜ਼ਾਰ ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਦਰ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆਂ ਕਰੋ । ਇਕ ਸੰਖਿਆਤਮਕ ਉਦਾਹਰਣ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ । **6**

www.careerindia.com

CAREERINDIA

ਖੰਡ – ਬ

(SECTION – B)

16. ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਮਕਸਦ ਨਾਲ ਖਰੀਦੀਆਂ ਗਈਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਅੰਤਿਮ ਵਸਤੂਆਂ ਕਹਾਂਦੀਆਂ ਹਨ : (ਸਹੀ ਵਿਕਲਪ ਚੁਣੋ) **1**

    (A) ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਦੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਲਈ

    (B) ਫਰਮ ਵਿਚ ਨਿਵੇਸ਼ ਦੇ ਲਈ

    (C) (A) ਅਤੇ (B) ਦੋਨੋ

    (D) ਉਪਰਲਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਨਹੀਂ

17. ਅਸਲ ਸਕਲ (ਕੁਲ) ਘਰੇਲੂ ਉਤਪਾਦ ਤੋਂ ਕੀ ਅਰਥ ਹੈ ? **1**

18. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਅਪਰਤੱਖ ਕਰ ਹੈ ? (ਸਹੀ ਵਿਕਲਪ ਚੁਣੋ) **1**

    (A) ਲਾਭ ਕਰ

    (B) ਸੰਪਤੀ ਕਰ

    (C) ਸੀਮਾ ਸ਼ੁਲਕ (ਫੀਸ)

    (D) ਉਪਹਾਰ (ਗਿਫਟ) ਕਰ

19. ਸਰਕਾਰੀ ਬਜਟ ਵਿਚ ਪੂੰਜੀਗਤ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਕਰੋ । **1**

20. ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਸਥਿਤ ਇਕ ਭਾਰਤੀ ਕੰਪਨੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਸਥਿਤ ਇਕ ਕੰਪਨੀ ਵਿਚ ਨਿਵੇਸ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ । ਭਾਰਤ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਸੰਤੁਲਨ ਖਾਤੇ ਵਿਚ ਇਹ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ : (ਸਹੀ ਵਿਕਲਪ ਚੁਣੋ) **1**

    (A) ਚਾਲੂ ਖਾਤੇ ਦੇ ਕਰੇਡਿਟ (credit) ਪੱਖ ਵਿਚ

    (B) ਚਾਲੂ ਖਾਤੇ ਦੇ ਡੇਬਿਟ (debit) ਪੱਖ ਵਿਚ

    (C) ਪੂੰਜੀਗਤ ਖਾਤੇ ਦੇ ਕਰੇਡਿਟ (credit) ਪੱਖ ਵਿਚ

    (D) ਪੂੰਜੀਗਤ ਖਾਤੇ ਦੇ ਡੇਬਿਟ (debit) ਪੱਖ ਵਿਚ

www.careerindia.com

CAREERINDIA

21. ਕਾਰਨ ਦੇ ਕੇ ਲਿੱਖੋ ਕਿ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਆਮਦਨ ਮਾਪਦੇ ਸਮੇਂ ਕੀ ਵਿਹਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ? **3**

(i) ਬੈਂਕ ਰਾਹੀਂ ਆਪਣੇ ਜਮਾਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਵਿਆਜ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ।

(ii) ਸਰਕਾਰ ਰਾਹੀਂ ਬਿਰਧ ਅਵਸਥਾ ਪੈਂਸ਼ਨ ਉਪਰ ਖਰਚ ।

(iii) ਕਾਰ ਸਰਵਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਇੰਜਨ ਦੇ ਤੇਲ ਉਪਰ ਖਰਚ ।

22. ਸੀਮਾਂਤ ਉਪਭੋਗ ਪਰਵਿਰਤੀ ਅਤੇ ਸੀਮਾਂਤ ਬਚਤ ਪਰਵਿਰਤੀ ਵਿਚ ਕੀ ਅੰਤਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ? ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਵਿਚ ਕੀ ਸੰਬੰਧ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ? **3**

ਜਾਂ

ਸਮਗਰ (ਕੁਲ) ਮੰਗ ਦੇ ਕੀ ਅਰਥ ਹਨ ? ਇਸ ਦੇ ਘਟਕ (ਭਾਗ) ਲਿੱਖੋ ।

23. 500 ਕਰੋੜ ਰੁ: ਦਾ ਵਾਧੂ ਨਿਵੇਸ਼ ਕਰ ਕੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਆਮਦਨ ਵਿਚ 2500 ਕਰੋੜ ਰੁ: ਦਾ ਵਾਧਾ ਹੂੰਦਾ ਹੈ । ਨਿਵੇਸ਼ ਗੁਣਕ ਦਾ ਲੇਖਾ ਕਰੋ । **3**

24. ਮੰਨ ਲਉ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਸ਼ਰਾਬ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਤੇ ਮਨਾਹੀ (ਪ੍ਰਤੀਬੰਧ) ਕਰ ਦਿਤੀ ਗਈ ਹੈ । ਇਸਦੇ (ਕ) ਸਕਲ ਘਰੇਲੂ ਉਤਪਾਦ ਅਤੇ (ਖ) ਵੇਲਫੇਯਰ (ਕਲਿਆਣ) ਉਪਰ ਪੈਣ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ । **4**

ਜਾਂ

ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਬਾਹਰਲੇ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ (ਰਿਣਾਤਮਕ ਉੱਪਰਲਾਪਣ) ਤੋਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਹਿਤ (ਵੇਲਫੇਯਰ) ਉਪਰ ਕੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ? ਇਕ ਉਦਾਹਰਣ ਦੇ ਕੇ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ ।

25. ਜੇਕਰ ਵਿਧਾਨਕ ਸੁਰਖਿਅਤ ਨਿਧੀ ਅਨੁਪਾਤ (ਲੀਗਲ ਰਿਜ਼ਰਵ ਰੇਸ਼ੋ) 20 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਹੈ ਅਤੇ ਨਵੀਆਂ ਜਮਾਵਾਂ 1000 ਰੁ: ਹੋਣ ਤਾਂ, ਵਪਾਰਕ ਬੈਂਕਾਂ ਰਾਹੀ ਰਿਣ ਸਿਰਜਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸਮਝਾਓ । **4**

26. ਮੁਦਰਾ ਪੂਰਤੀ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਲਿਆਉਣ ਦੇ ਲਇ ਰਿਵਰਸ ਰੇਪੋ ਰੇਟ (ਪ੍ਰਤਿ ਪੁਨਰਖਰੀਦ ਦਰ) ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਲਿੱਖੋ । **4**

27. 'ਬਚਤ ਅਤੇ ਨਿਵੇਸ਼' ਵਿਧੀ ਰਾਹੀਂ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਆਮਦਨ ਦੇ ਸੰਤੁਲਨ ਸਤਰ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਨ ਸਮਝਾਓ । ਰੇਖਾ ਚਿੱਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ । ਇਹ ਵੀ ਸਮਝਾਓ ਕਿ ਜੇਕਰ ਬਚਤ ਨਿਵੇਸ਼ ਨਾਲੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਕੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪੈਣਗੇ ? **6**

ਨੋਟ : ਹੇਠ ਲਿਖਿਆ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕੇਵਲ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਵਿਕਲਾਂਗ ਪ੍ਰੀਖਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਲਈ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਸੰਖਿਆ 27 ਦੇ ਥਾਂ ਬਦਲਵਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹੈ :

ਸਮਗਰ (ਕੁਲ) ਮੰਗ ਅਤੇ ਸਮਗਰ ਪੂਰਤੀ ਵਿਧੀ ਨਾਲ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਆਮਦਨ ਦਾ ਸੰਤੁਲਨ ਸਤਰ ਨਿਰਧਾਰਨ ਕਰਨ ਦੀ ਬਚਤ ਅਤੇ ਨਿਵੇਸ਼ ਵਿਧੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰੋ । ਸਮਝਾਓ ਕਿ ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ ਜੇ ਕਰ ਬਚਤ ਨਿਵੇਸ਼ ਤੋਂ ਜਿਆਦਾ ਹੋਵੇ । **6**

www.careerindia.com

CAREERINDIA

28. ਸਰਕਾਰ ਗਰੀਬੀ ਰੇਖਾ ਤੋਂ ਹੇਠ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਅਨਾਜ ਦੀਆਂ ਲੋੜੀਂਦੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਲਗਭਗ ਮੁਫਤ ਵੰਡਦੀ ਹੈ । ਸਰਕਾਰੀ ਬਜਟ ਰਾਹੀਂ ਸਰਕਾਰ ਕਿਹੜਾ ਉਦੇਸ਼ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਵੇਂ ? ਸਮਝਾਓ । **6**

ਜਾਂ

ਸਮਝਾਓ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਬਜਟ ਰਾਹੀਂ ਆਰਥਕ ਸਥਿਰੀਕਰਣ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਕਿਵੇਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ।

29. ਸਥਿਰ (ਨੀਯਤ) ਵਿਨਿਮੇ ਦਰ ਅਤੇ ਲਚੀਲੀ ਵਿਨਿਮੇ ਦਰ ਦੇ ਦਰਮਿਆਨ ਅੰਤਰ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰੋ । ਜੇਕਰ ਵਿਨਿਮੇ ਦਰ ਡਿਗਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸਦੇ ਨਿਰਯਾਤ ਅਤੇ ਆਯਾਤ ਉਪਰ ਪੈਣ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆਂ ਕਰੋ । **6**

30. (a) ਕਾਰਕ ਲਾਗਤ ਉਪਰ ਨਿਵਲ ਦੇਸ਼ੀ ਉਤਪਾਦ ਅਤੇ (b) ਸਕਲ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪ੍ਰਯੋੱਜ ਆਮਦਨ ਦਾ ਲੇਖਾ ਕਰੋ : **6**

		(ਕਰੋੜ ਰੁ.)
(i)	ਲਾਭ ਅੰਸ	50
(ii)	ਨਿਯੋਜਕਾਂ (ਮਾਲਕਾਂ) ਰਾਹੀਂ ਸਮਾਜਕ ਸੁਰਖਿਆ ਅੰਸ਼ਦਾਨ	40
(iii)	ਨਿਗਮ ਲਾਭ ਕਰ	30
(iv)	ਅਚਲ ਪੂੰਜੀ ਦਾ ਉਪਭੋਗ	60
(v)	ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਨਿਵਲ ਕਾਰਕ ਆਮਦਨ	20
(vi)	ਨਿਜੀ ਨਿਗਮਿਤ ਖੇਤਰ ਦੀ ਰੋਕੀ ਹੋਈ ਆਮਦਨ	20
(vii)	ਵਿਆਜ	150
(viii)	ਬਾਕੀ ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਨਿਵਲ ਚਾਲੂ ਹਸਤਾਂਤਰਣ	(–) 10
(ix)	ਕਿਰਾਇਆ	100
(x)	ਨਿਵਲ ਅਪਰਤੱਖ ਕਰ	70
(xi)	ਕਰਮ ਚਾਰੀਆਂ ਦਾ ਮਿਹਨਤਾਨਾ	600

www.careerindia.com